

Remissyttrande - Vissa lagförslag med anledning av en reformerad arbetsmarknadspolitisk verksamhet

Sammanfattning

Östra Göinge kommun har fått departementspromemorian ”Vissa lagförslag med anledning av en reformerad arbetsmarknadspolitisk verksamhet” (DS 2021:27) på remiss. Svar ska ha inkommit till Arbetsmarknadsdepartementet senast den 12 november 2021.

I promemorian lämnas vissa lagförslag som syftar till att underlätta informationsutbytet mellan Arbetsförmedlingen och de fristående leverantörer av arbetsmarknadspolitiska insatser som ska handlas upp av myndigheten i den nya reformerade verksamheten. Förslagen syftar också till att skydda integriteten hos de personer som kommer att befinna sig i aktiviteter hos fristående leverantörer och till att anpassa begrepp i några lagar till den nya reformerade verksamheten. I skrivelsen görs också en övergripande beskrivning av den framtida arbetsmarknadspolitiska verksamheten.

De föreslagna åtgärderna är en del av genomförandet av överenskommelsen mellan regeringen, Liberalerna och Centerpartiet, det så kallade 73-punktsprogrammet, där det sägs att den arbetsmarknadspolitiska verksamheten ska reformeras i grunden. Arbetsförmedlingens effektivitet ska förbättras genom att fristående aktörer ska matcha och rusta arbetssökande för de lediga jobben. Samtidigt ska statens ansvar för arbetsmarknadspolitiken behållas och Arbetsförmedlingen ska fortsatt ha myndighetsansvaret för att det finns en välfungerande arbetsmarknadspolitisk verksamhet i hela landet.

Departementsskrivelsen är mycket begränsad till sitt innehåll och de förslag som lämnas avser enbart frågor kring sekretess och integritetsskydd som aktualiseras av att fristående och upphandlade aktörer ska utföra delar av arbetsförmedlingens nuvarande uppdrag. I övrigt berörs i huvudsak Arbetsförmedlingens inre struktur och myndighetens förhållande till kompletterande aktörer.

Östra Göinge kommuns yttrande

3. Inriktningen för en reformerad arbetsmarknadspolitisk verksamhet

3.2 Reformens genomförande

Reformeringen av arbetsförmedlingen har nu pågått under lång tid med negativ inverkan på arbetsmarknadspolitiken som följd. Vittnesmålen från kommuner är samstämmiga om brister i samverkan och om oklarheter om vilket ansvar olika aktörer ska ha i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Många kommuner har tvingats bygga upp egna verksamheter för att fylla det tomrum som uppstått när arbetsförmedlingen dragit sig tillbaka och inte klarat att lösa sitt uppdrag.

Den remitterade departementsskrivelsen bidrar tyvärr inte till att öka klarheten kring ansvarsfrågorna. Den är mycket begränsad till sitt innehåll och berör utöver lagförslag som gäller sekretess och integritetsskydd främst Arbetsförmedlingens inre struktur och myndighetens förhållande till kompletterande aktörer. Arbetsmarknadspolitiken förutsättningar att hålla ihop hade gagnats av att även förhållandena gällande kommunernas roll i den statliga arbetsmarknadspolitiken slutligen hade definierats.

Det är beklagligt, och svårt att förstå, att kommunernas roll fortfarande inte klarlagts, och att denna departementsskrivelse i så låg utsträckning tar ett helhetsperspektiv. Hanteringen av frågan om kommunernas roll blir särskilt svår att förstå mot bakgrund av att regeringen, i olika sammanhang, framhåller kommunernas viktiga roll inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Tyvärr indikerar den långsamma hanteringen att kommunernas roll även i fortsättningen kommer att underskattas, vilket vi ser är ogynnsamt för arbetsmarknadspolitiken funktionssätt med tanke på den mängd av insatser som sker i kommunal regi och som kan komma att försvinna i och med reformeringens fortskridande.

Det är också otillfredsställande att man bryter ner beredningsprocessen och reformeringen i små delar, eftersom det gör det svårt att bedöma effekterna ur ett helhetsperspektiv för arbetsmarknadens funktionssätt, för olika aktörer och för deras möjligheter att samverka. Vi menar att konsekvenserna för olika aktörer, inte minst för kommunerna, är betydligt större än vad som redovisas i den aktuella departementsskrivelsen.

Eftersom promemorian är så begränsad till sitt innehåll hade det varit önskvärt att man åtminstone presenterat en tydlig tidsplan för beredningen av de frågor som återstår, inte minst kommunernas roll i den framtida arbetsmarknadspolitiken. Men tyvärr är promemorian mycket otydlig när det gäller den fortsatta beredningsprocessen, vilket är särskilt olyckligt eftersom reformeringen redan tagit så lång tid.

3.2.4 Vissa lagändringar

De föreslagna lagändringarna måste harmonieras med eventuellt kommande andra sådana som berör kommunernas roll i arbetsmarknadspolitiken. Det går inte av promemorian att bedöma om detta kommer att göras, eftersom den är så otydlig när det

gäller beredningen av övriga lagändringar som kommer att behöva göras inom ramen för reformeringen.

3.3 Arbetsförmedlingens ansvar i den reformerade verksamheten

3.3.1 En sammanhållen statlig verksamhet

Arbetsförmedlingen ska även i den reformerade verksamheten vara ansvarig för den statliga arbetsmarknadspolitiken och verka för att arbetsmarknadspolitiska insatser kommer till stånd. Reformeringen innebär dock att vissa av de kärnuppgifter som myndigheten historiskt haft, att rusta och matcha arbetssökande, kommer att utföras av fristående leverantörer av upphandlade tjänster. I stället tillkommer mer av uppgifter som hittills legat utanför kärnuppgiften i form av upphandling, kontroll, uppföljning och utvärdering av resultat hos de upphandlade leverantörerna. Detta kommer att ställa nya krav på myndigheten, när det gäller kompetens och resurser, vilket gör att den kan antas ha ytterligare en längre omställningsperiod framför sig samtidigt som den ska klara att samverka med andra aktörer och säkerställa en likvärdig verksamhet i hela landet.

Mot bakgrund av att Arbetsförmedlingen inte lyckats med dessa uppgifter hittills, under den pågående reformeringen, finns all anledning för kommunerna att känna oro inför framtiden. Vi ser en risk att Arbetsförmedlingen, även fortsättningsvis, genom att inte klara uppdraget, kommer att förlänga individens tid i arbetslöshet och minska företagens möjligheter att få kompetent arbetskraft.

Det är därför viktigt att regeringen ger myndigheten tillräckliga resurser och förutsättningar att klara uppdraget om det ska utföras som tänkt. Det räcker inte att hänvisa till skrivningar i regleringsbrev och verksamhetsinstruktioner om att man gett myndigheten i uppdrag att samverka och att säkerställa likvärdighet, utan myndigheten måste också, om den ska samverka med andra aktörer, få ett ännu skarpare uppdrag om samverkan.

3.3.2 Likvärdig tillgång till service och insatser i hela landet

Arbetsförmedlingen erbjuder i dag inte likvärdig tillgång till service och insatser i hela landet. Departementsskrivelsen ger ingen vägledning kring vad man framöver kan förvänta sig när det gäller likvärdighet i den reformerade verksamheten. Det är sannolikt att det i många delar av landet kommer att saknas andra aktörer än kommunerna som kan tillhandahålla verkningsfulla insatser, särskilt för svagare grupper, att bli självförsörjande. Vi ser fram emot att det tydliggörs vad begreppet likvärdighet betyder och av på vilket sätt den kommer att säkerställas.

I promemorian sägs att många av de arbetsuppgifter som arbetsförmedlingen fortsatt ska utföra förutsätter en ändamålsenlig lokal närvaro i hela landet, till exempel för att ha fysiska möten med arbetssökande och arbetsgivare inom rimligt reseavstånd. Det betonas att regeringen i regleringsbrevet, för både 2020 och 2021, upp-

dragit är Arbetsförmedlingen att säkerställa närvaro och likvärdig service i hela landet.

Det framgår däremot inte av departementsskrivelsen vad som avses med ändamålsenlig närvaro. Vår erfarenhet är att närvaron idag är otillräcklig och att samverkan med Arbetsförmedlingen i det närmaste är obefintlig. Myndigheten finns idag närvarande, i vår kommun, en gång i månaden för fysiska möten och samverkan med kommunens arbetsmarknadsenhet och för att träffa arbetssökande, vilket är otillräckligt med tanke på behoven hos dem som saknar egen försörjning. Självservice och utvecklade digitala system är ingen lösning för majoriteten av de arbetssökande i kommunen idag. De flesta står mycket långt från arbetsmarknaden och behöver stöd i form av fysiska möten, vägledande och stödjande samtal, arbetspraktik och inte sällan rena rehabiliterande insatser, för att förhoppningsvis så småningom kunna ta ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Både kommunen och Arbetsförmedlingen har ett ansvar för denna grupp men vi ser att myndigheten släppt detta ansvar till förmån för digitala lösningar och prioritering av uppdrag till kompletterande privata aktörer som inte har möjlighet att sätta samman de breda och individuellt anpassade lösningar i olika steg som behövs för att arbeta med majoriteten av de arbetslösa.

När det gäller kontakter med arbetsgivare är bilden att dessa i dag sköts via digitala kanaler vilket av arbetsgivarna, som hellre vänder sig till kommunen, inte alls upplevs som ändamålsenligt.

Skrivningarna i regleringsbrevens har således fram tills idag inte fått något som helst genomslag i myndighetens verksamhet. Östra Göinge har, liksom många andra kommuner, därför tvingats bygga upp en egen verksamhet för att kompensera för Arbetsförmedlingens frånvaro. Kommunerna måste nu snarast få besked om hur denna verksamhet kommer att påverkas av den pågående reformeringen genom att kommunernas roll förtydligas och att innebörden av ändamålsenlig lokal närvaro preciseras samt att relationen mellan kommunerna och de privata aktörerna klargörs.

3.3.7 Samverkan med andra myndigheter och aktörer

Östra Göinge har inget att erinra mot att regeringen inte går vidare med tidigare lämnade förslag att underlätta för kommuner att vara utförare av arbetsmarknadspolitiska insatser i konkurrens med privata aktörer (SOU 2020:41). Vi ser inte rollen som leverantör av tjänster på en marknad, i konkurrens med privata aktörer, som naturlig för kommunerna, som har ett betydligt bredare ansvar, särskilt för svagare grupper på arbetsmarknaden.

Östra Göinge ser det som positivt att regeringen avser förtydliga kommunernas roll som samverkanspart och menar att det bör ske skyndsamt. Vi ser fram emot att samverkan med Arbetsförmedlingen utvecklas men vi vill samtidigt särskilt betona att verklig samverkan förutsätter likvärdiga parter. Östra Göinge vill samverka med

Arbetsförmedlingen på lika villkor och som likvärdig part med gemensamt mål för utvecklingen på den lokala eller regionala arbetsmarknaden, inte med Arbetsförmedlingens kompletterande aktörer på uppmaning av myndigheten. Östra Göinge noterar att relationen mellan kommunerna och de privata aktörerna inte framgår av departementsskrivelsen. Denna relation måste också förtydligas och utgå från kommunernas roll som likvärdig samarbetspart med arbetsförmedlingen.

Vi ser att en effektiv samverkan måste utformas utifrån lokala förutsättningar och utifrån hur situationen på arbetsmarknaden förändras över tid. Situationen på lokala och regionala arbetsmarknader skiljer sig åt mellan olika kommuner och delar av landet och över tid. Skillnader i branschstruktur, socioekonomi och befolkningens sammansättning i övrigt är stora. Därför vill vi se en modell med lokalt och regionalt anpassade överenskommelser som kan involvera arbetsförmedling, regioner och kommuner. Inom ramen för denna modell bör det finnas flexibilitet och möjligheter att pröva olika lösningar för att testa vad som kan fungera bäst i olika sammanhang. Östra Göinge har tillsammans med kommunerna Hultsfred och Ånge tagit fram förslag till en sådan lösning med utgångspunkt i att de tre kommunerna i flera avseenden har liknande förutsättningar.

Förslaget innebär en överenskommelse med staten där kommunen tar på sig rollen som Arbetsförmedlingens ”lokala kontor” där kunder som har behov av ökat stöd får sin planering på det lokala kontoret som drivs av kommunen. Kommunen får ansvar för lokalt genomförande, med möjlighet att använda privata aktörer och Arbetsförmedlingens specialistresurser samt utveckla egna insatser. Därigenom kompletterar man Arbetsförmedlingens uppdrag och konkurrerar inte ut andra aktörer. Insatserna ska ske mot ersättning från Arbetsförmedlingen.

Vi vill se den fortsatta reformeringen av arbetsmarknadspolitiken som en möjlighet till bättre samverkan än idag, att ta nya positioner och att bättre dra nytta av varje aktörs styrkor. Långsiktiga kedjor av insatser kan skapas för arbetssökande i samverkan mellan olika aktörer om kommunerna får en större och tydligare roll. I en modell med överenskommelser av ovan beskrivet slag kan kommunernas särskilda förutsättningar att skapa lokalt anpassade och flexibla lösningar för olika grupper och för företagets behov utifrån den lokala arbetsmarknadssituationen tas tillvara bättre än idag. Kommunerna har lång erfarenhet av att arbeta med grupper som står långt ifrån och har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden och har genom sin breda verksamhet, stora kontaktyta och lokala förankring tillgång till många olika typer av insatser, för att hitta sammansatta och väl avvägda lösningar för dem som behöver mycket och individuellt anpassat stöd. Många av de som berörs finns redan naturligt i kommunens verksamhet, genom att de uppbär ekonomiskt bistånd eller deltar i olika aktiviteter med koppling till deras behov. Kommunerna har dessutom det starkaste incitamentet att uppnå resultat inom arbetsmarknadspolitiken, genom att de har det yttersta försörjningsansvaret för sina invånare.

3.4. En ny arbetsmarknadspolitisk insats införs

3.4.1. Syftet med förmedlingsinsatser

I promemorian föreslås en ny arbetsmarknadspolitisk insats kallad förmedlingsinsatser. Vad denna ska innehålla framgår inte. Det är emellertid osannolikt att det skulle vara fråga om någon helt ny insats. Mer sannolikt är att det är en samlingsbeteckning på åtgärder som idag utförs av arbetsförmedlingen och som i stället kommer att upphandlas av externa utförare i den reformerade modellen. Varför denna ”insats” eller beteckning införs redovisas inte men föranleds möjligen av ett internt myndighetsbehov av att kunna dokumentera beslut om anvisning av individer till externa utförare under någon lämplig beteckning. Det är dock svårt att ha någon närmare synpunkt på detta eftersom innehållet är så oklart.

9. Konsekvenser

9.1 Övergripande konsekvenser

Östra Göinge kommun anser inte att de övergripande konsekvenserna av reformerna är tillräckligt utförligt beskrivna. Vi ser en risk att arbetsmarknadspolitiken funktionalitet försämras, likvärdigheten över landet inte förbättras och att Arbetsförmedlingen inte får de resurser eller det skarpa uppdrag den behöver för att säkerställa en ändamålsenlig närvaro och en god samverkan med kommunerna.

Vi ser även en risk att kommunernas möjligheter som samverkanspart inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten inte heller i fortsättningen kommer att utnyttjas fullt ut. Den långsamma hanteringen av frågan om kommunernas roll indikerar att denna även i fortsättningen kommer att underskattas, vilket vi ser är ogynnsamt för arbetsmarknadspolitikens funktionssätt med tanke på den mängd av insatser som sker i kommunal regi och som kan komma att försvinna i och med reformeringens fortskridande.

9.2 Konsekvenser för enskilda

Konsekvenser för enskilda kan bli förlängd tid i arbetslöshet och ökat utanförskap om inte kommunernas roll nu skyndsamt förtydligas och deras möjligheter att skapa breda och sammansatta lösningar för svaga grupper på arbetsmarknaden utnyttjas fullt ut inom ramen för en utvecklad samverkan.

9.5 Konsekvenser för kommunerna

Förslagen i föreliggande departementsskrivelse påverkar kommunerna i hög utsträckning. Försämrad funktionalitet och effektivitet i arbetsmarknadspolitiken kommer att leda till att fler kommuninvånare blir beroende av försörjningsstöd.

Samverkan mellan kommunerna och Arbetsförmedlingen har redan försvårats genom Arbetsförmedlingens frekventa användande av kompletterande aktörer. Myndigheten tar inte det tydliga ansvar den har för svaga grupper på arbetsmarknaden. I stället prioriteras digitala lösningar och uppdrag till kompletterande privata aktörer som vare sig har möjlighet eller incitament att sätta samman den typ av lösningar som krävs för att arbeta med svaga grupper på arbetsmarknaden. Detta har lett till att individer gått arbetslösa längre än nödvändigt. Detta kan förväntas fortsätta om inte kommunernas möjligheter som samverkanspart utnyttjas bättre och myndig-

heten får de resurser och det skarpare uppdrag som krävs för att säkerställa ändamålsenlig närvaro och god samverkan med kommunerna.

Kommunernas ekonomi påverkas i stor utsträckning om arbetsmarknadens funktionalitet inte förbättras, antingen kommer kommuner att behöva betala ut högre försörjningsstöd eller så får man lägga pengarna på en parallell kommunal arbetsförmedling.

9.6 Konsekvenser för företag

Företagens möjligheter att få sin kompetensförsörjning tillgodosedd berörs tyvärr inte i skrivelsen. Vi ser en risk att kortsiktigheten i de kompletterande aktörernas uppdrag påverkar företagens möjligheter att få adekvat stöd i sin kompetensförsörjning. Kommunerna är den aktör som är bäst lämpad att stödja företagens kompetensförsörjning genom sin lokala förankring och kunskap om företagandets villkor i den egna kommunen.

Protokoll Kommunstyrelsen

2021-11-10

Sida 1 av 21

Ärendeförteckning

- § 110 Driftstöd till Kristianstads Airport AB 2021
- § 111 Revidering av KFS 69 - Renhållningsordningen 2020–2030
- § 112 Revidering av Riktlinjer för handläggning av skolskjuts och elevresor tidigare benämning Skolskjutsreglemente och Tillämpningsanvisning fr.o.m. 2023-07-01
- § 113 Redovisning av partistödets användning och beslut om utbetalning 2022
- § 114 Remissyttrande - Vissa lagförslag med anledning av en reformerad arbetsmarknadspolitisk verksamhet
- § 115 Sammanträdesplan för kommunstyrelsens individutskott år 2022
- § 116 Sammanträdesplan för kommunstyrelsens resultatutskott år 2022
- § 117 Delegationsbeslut för redovisning i kommunstyrelsen i november 2021
- § 118 Meddelanden till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige i november 2021
- § 119 Faderskapsutredning enligt 2 kap. 1 § föräldrabalken (FB)

**Fotokopians överensstämmelse
med originalet intygas:**

.....

Tid och plats: Onsdag den 10 november 2021, klockan 13:30-14:45, Folkets Hus i Sibbhult

Beslutande ledamöter: Patric Åberg (M), ordförande
Daniel Jönsson Lyckestam (M)
Erling Emsfors (M), tjänstgörande ersättare för Siv Larsson (M)
Jenny Betsikokos (M), tjänstgörande ersättare för Martin Skagerholm (M)
Camilla Dahlström (M)
Esbjörn Svensson (C)
Therese Svensson Collin (C)
Marie-Louise Fredin (KD)
Anders Bengtsson (S)
Sven-Arne Persson (S)
Susanne Karlsson (S) §§ 110–118
Mikael Christersson (SD), tjänstgörande ersättare för Ann-Sofie Lod Stolpe (SD)
Göte Färm (SD)
Miklos Liewehr (S), tjänstgörande ersättare för Susanne Karlsson (S) §§ 119

Ersättare: Linn Alexandersson (M) §§ 110–118
Magnus Nilsson (KD) §§ 110–118
Ytte Hjert (C) §§ 110–118
Roland Nilsson (V) §§ 110–118
Göran Svensson (SD) §§ 110–118

Övriga närvarande: Merete Tillman, kommundirektör §§ 110–118
Nermina Crnkic, stabschef §§ 110–118
Oskar Odd, nämndsekreterare
Ademir Salihovic, kommunsekreterare

Justerare Anders Bengtsson (S)

Justerings utförande Den 12 november 2021 i Kommunhuset, Broby.
Justeringen har offentliggjorts på kommunens anslagstavla.

Underskrifter: Paragrafer 110 - 119

Sekreterare

Ademir Salihovic

Ordförande

Patric Åberg (M)

Justerare

Anders Bengtsson (S)

Justerandes sign.

Utdragsbestyrkande
Fotokopians överensstämmelse
med originalet intygas:

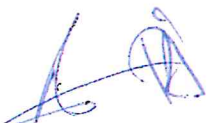

Anslag om justering

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.

Organ	Kommunstyrelsen
Sammanträdesdatum	2021-11-10
Datum då anslaget sätts upp	2021-11-12
Datum då anslaget tas ned	2021-12-06
Förvaringsplats för protokollet	Kommunhuset, Stab
Underskrift	 Ademir Salihovic

Justerandes sign.

Utdragsbestyrkande

Fotokopians överensstämmelse
med originalet intygas:

.....

§ 114

Remissyttrande - Vissa lagförslag med anledning av en reformerad arbetsmarknadspolitisk verksamhet

Dnr: KS 2021/01827

Kommunstyrelsens beslut

- Kommunstyrelsen yttrar sig i enlighet med bifogat förslag.

Beslutsnivå

Kommunstyrelsen

Sammanfattning av ärendet

Östra Göinge kommun har fått departementspromemorian ”Vissa lagförslag med anledning av en reformerad arbetsmarknadspolitisk verksamhet” (DS 2021:27) på remiss. Svar ska ha inkommit till Arbetsmarknadsdepartementet senast den 12 november 2021.

I promemorian lämnas vissa lagförslag som syftar till att underlätta informationsutbytet mellan Arbetsförmedlingen och de fristående leverantörer av arbetsmarknadspolitiska insatser som ska handlas upp av myndigheten i den nya reformerade verksamheten. Förslagen syftar också till att skydda integriteten hos de personer som kommer att befinna sig i aktiviteter hos fristående leverantörer och till att anpassa begrepp i några lagar till den nya reformerade verksamheten. I skrivelsen görs också en övergripande beskrivning av den framtida arbetsmarknadspolitiska verksamheten.

De föreslagna åtgärderna är en del av genomförandet överenskommelsen mellan regeringen och samarbetspartierna, Liberalerna och Centerpartiet, det så kallade 73-punktsprogrammet, där det sägs att den arbetsmarknadspolitiska verksamheten ska reformeras i grunden. Arbetsförmedlingens effektivitet ska förbättras genom att fristående aktörer ska matcha och rusta arbetssökande för de lediga jobben. Samtidigt ska statens ansvar för arbetsmarknadspolitiken behållas och Arbetsförmedlingen ska fortsatt ha myndighetsansvaret för att det finns en välfungerande arbetsmarknadspolitisk verksamhet i hela landet.

Departementsskrivelsen är mycket begränsad till sitt innehåll och de förslag som lämnas avser enbart frågor kring sekretess och integritetsskydd som aktualiseras av att fristående och upphandlade aktörer ska utföra delar av arbetsförmedlingens nuvarande uppdrag. I övrigt berörs i huvudsak Arbetsförmedlingens inre struktur och myndighetens förhållande till kompletterande aktörer.

Justerandes sign.

Utdragsbestyrkande
Fotokopians överensstämmelse
med originalet intygas:

Sida 12/21

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Stab, daterad den 5 november 2021
- Remissyttrande - Vissa lagförslag med anledning av en reformerad arbetsmarknadspolitisk verksamhet
- Ds 2021:27 Vissa lagförslag med anledning av en reformerad arbetsmarknadspolitisk verksamhet

Beslutet skickas till:

a.remissvar@regeringskansliet.se

maria.wikhall@regeringskansliet.se

